

Fijn om jezelf te kunnen zijn

Onderzoek naar Positieve Ervaringen van LHBTQ+ Jongeren met Vrienden, Familie en op School

Student: Mees Bruins (S3827860)

Eerste begeleider: Laura Baams

Tweede begeleider: Jan-Willem Strijbos

Rijksuniversiteit Groningen

Faculteit der Gedrags- en maatschappijwetenschappen

Pedagogische wetenschappen

30-05-24

Abstract

Youth belonging to the LGBTQ+ (lesbian, gay, bi, transgender, queer, and other non-heterosexual or non-cisgender identities) community show higher prevalence of mental health issues, suicidality, and stress. Previous research has predominantly focused on the negative aspects of being a sexual minority. This study, however, emphasizes the positive experiences of LGBTQ+ youth by analyzing the uplifting moments shared by participants. The aim is to provide a comprehensive report that highlights these positive experiences, which could inspire more of such occurrences. The qualitative data that was used for this research was collected through surveys on social media, participants were Dutch LGBTQ+ youth aged 16-25. The study particularly focused on positive experiences in the contexts of friends, family, and school, as these are critical areas impacting youth. This research found that various positive experiences can significantly enhance the lives of LGBTQ+ youth, with key themes being support, inclusivity, and acceptance. The results demonstrated that youth desires to be treated normally and that gestures of support can make a substantial difference. It was found that positive experiences are diverse and widespread.

Inleiding

Het Sociaal en Cultureel Planbureau (2021) signaleert dat LHBTQ+ (Lesbisch, homoseksueel, bi, transgender, queer en andere niet-heteroseksuele seksuele oriëntaties of niet-cisgender genderidentiteiten) jongeren vaker kampen met slaapproblemen, problematisch gebruik van sociale media en zich bijna drie keer zo vaak ongelukkig voelen als heteroseksuele jongeren. Hoewel de acceptatie van deze groep toeneemt, hebben jongeren die tot de LHBTQ+ gemeenschap behoren een vergrote kans op problemen op het vlak van welzijn, sociale relaties en leefstijl. Dit is terug te zien in een fors hogere prevalentie van psychische problemen, variërend van 1,97 tot 4,81 keer meer ten opzichte van heteroseksuele jongeren (Wittgens et al., 2022). Bijzonder alarmerend is het hogere aantal zelfmoordpogingen binnen deze groep (De Lange et al., 2022). Daarnaast ervaren deze jongeren vaker pesterijen en intimidatie op school (Myers et al., 2020). Het 'minority stress model' wordt gebruikt om weer te geven dat de gezondheid van de LHBTQ+ gemeenschap wordt aangetast door stressprocessen die onder andere voortkomen uit vooroordelen, stigma en discriminatie (Meyer, 2003). Eerder onderzoek toont het belang aan van het creëren van inclusieve en ondersteunende omgevingen om het welzijn van deze jongeren te bevorderen (Christie, 2020).

Er is nog te weinig bekend over de positieve invloed die de sociale omgeving kan hebben op de verschillende aspecten van het tienerleven. Juist het begrijpen en analyseren van positieve ervaringen met de omgeving van LHBTQ+ jongeren kan cruciaal zijn voor het bevorderen van inclusiviteit, veerkracht en het sociaal-emotioneel welzijn van jongeren. Zo is er bekend dat verbondenheid met familie en familiesupport eerdergenoemde geestelijke gezondheidsproblemen kan terugdringen (Rivas-Koehl et al., 2022; Taliaferro & Muehlenkamp, 2017).

Het is een maatschappelijk probleem dat een minderheidsgroep zo veel meer problemen ervaart op het gebied van middelengebruik en mentale gezondheid (Kiekens, 2022), wat bijdraagt aan een verhoogde kans van twee of drie keer zo groot op het hebben van suïcidale gedachten, plannen of pogingen (Luk et al., 2021). Andere factoren die bij LHBTQ+ jongeren bijdragen aan de verhoogde prevalentie van suïcidale gedachten en/of suïcidaliteit zijn bijvoorbeeld: slachtoffer zijn van pesten en afwijzing binnen het gezin/familie (De Lange et al., 2022). Uit onderzoek blijkt dat veel professionals niet adequaat handelen wanneer het gaat om LHBTQ+ jongeren met suïcidale gedachten en dat het trainen van hen belangrijk is voor goede hulp en het verbeteren van hun mentale gezondheid (De Lange et al., 2021).

Om te bepalen op welke aspecten dit onderzoek zich zal richten is gebruik gemaakt van de ecologisch systeemtheorie van Bronfenbrenner. Deze theorie van Bronfenbrenner betreft een model dat beschrijft hoe een individu zijn omgeving beïnvloedt en andersom (Rucco et al., 2023). Er zijn verschillende lagen, waarvan de eerste, het microsysteem, de directe relaties omvat zoals: familie, vrienden, school en werk (Bronfenbrenner, 1979). Voor dit onderzoek wordt ingegaan op de positieve ervaringen met vrienden, met familie en op school.

In eerder onderzoek zijn zowel de positieve als negatieve factoren van het welzijn van LHBTQ+ jongeren onderzocht: jongeren geven aan dat binnen de familie vooral acceptatie, steun en openlijk praten over deel uitmaken van deze community erg belangrijk is (Higa et al., 2012). Ook wordt in dit onderzoek beschreven dat het belangrijk is voor LHBTQ+ tieners om een veilige omgeving te hebben en zo steun te krijgen en geaccepteerd te worden. Het hebben van rolmodellen op school, zoals docenten die tot de LHBTQ+ gemeenschap behoren, doet jongeren goed. Maar ook het ingrijpen tegen homofobie in de klas, het gebruiken van inclusieve taal en de juiste voornaamwoorden zorgen ervoor dat deze jongeren zich gesteund voelen op school (Linley et al., 2016). Leerlingen gaven aan dat een inclusief curriculum

zorgt voor meer verbondenheid met de school (Kosciw et al., 2012). Hieronder valt bijvoorbeeld het SOGI- schoolbeleid (Sexual Orientation and Gender identity) waaronder verschillende aspecten vallen zoals: het hebben van een GSA (Gender & Sexuality Alliance), een verbod op discriminatie, training van het personeel over zowel welke problemen LHBTQ+ jongeren ervaren, maar ook hoe ze kunnen ingrijpen wanneer er intimidatie plaatsvindt (Day et al., 2019). Een GSA is een groep, door leerlingen geleid, zowel voor LHBTQ+ als voor heteroseksuele leerlingen met als doel positieve ontwikkeling te promoten (Griffin et al., 2004). Deze ontwikkeling hoopt bereikt te worden aan de hand van drie hoofdfuncties van een GSA: LHBTQ+ informatie delen, een veilige omgeving bieden met sociale steun en belangbehartiging voor de leerlingen (Poteat et al., 2016, Griffin et al., 2004). Zo is bekend dat leerlingen die betrokken waren bij een GSA op school betere schoolprestaties lieten zien en gaven leerlingen aan dat ze zich comfortabeler voelden over hun seksuele geaardheid (Lee, 2002). Daarnaast kunnen zowel een GSA als een positief schoolklimaat bijdragen aan het verminderen van suïcidaliteit op school (Ancheta et al., 2020; Davis et al., 2014). Ander onderzoek noemt dat een positief LHBTQ+ klimaat en een pro-LHBTQ+ religie tevens van positieve invloed is op de subjectieve gezondheid van deze jongeren (Solazzo et al., 2018; Hatzenbuehler et al., 2012). Tot slot gaat dit gepaard met een lager risico op ongezonde gedragingen zoals alcoholmisbruik en draagt het dus ook bij aan de fysieke gezondheid (Hatzenbuehler et al., 2012).

Daarbij komt naar voren dat de grote meerderheid van de LHBTQ+ jongeren het liefst hulp zoekt bij hun vrienden. In het bijzonder zijn de LHBTQ+ vriendschappen van belang, om bijvoorbeeld steun te zoeken of informatie te vergaren (Wallace et al., 2024). Maar ook wordt de verbondenheid met vrienden gezien als sociale ondersteuning, voegt het toe aan het welzijnsniveau en is het een beschermende factor tegen minderheidsstress (Simon et al., 2024; Frost & Meyer, 2012). Verbondenheid is in zijn algemeenheid één van de psychologische

basisbehoeften, naast autonomie en competentie, die bijdraagt aan psychologische groei, motivatie en integratie (Ryan & Deci, 2000). Het hebben van goede familierelaties wordt gezien als één van de belangrijkste factoren voor de ontwikkeling van een jongere, in het bijzonder is de ouder-kindrelatie essentieel voor zowel het welzijn van de adolescent als het welzijn van de ouder (Silva et al., 2020; Ryan et al., 2010; Chung et al., 2009).

Er is nog niet veel bekend over de relaties en interacties tussen familie en LHBTQ+ jongeren. Wel is het duidelijk dat deze relatie erg belangrijk is voor de ontwikkeling van een tiener, opvallend is dat binnen families met een hogere SES (sociaal economische status) de jongeren meer steun en support ontvangen, wat samen gaat met een betere mentale gezondheid (McConnell et al., 2015). Tevens geven LHBTQ+ jongeren aan dat ze bang zijn voor afwijzing binnen de familie en zo wordt een positieve reactie op het ‘uit de kast komen’ ook het meest genoemd als belangrijke positieve ervaring in het onderzoek van Higa et al. (2012). Tot slot blijkt uit een longitudinale studie dat jongeren over de jaren heen steeds meer steun krijgen van hun ouders, de oorzaak hiervan is nog onbekend (McConnell et al., 2016). Er moet nog veel gebeuren als verschillende studies laten zien dat de relatie van LHBTQ+ jongeren met hun ouders en vrienden, minder is dan die van hun leeftijdsgenoten (Kiekens et al., 2024; NJI 2024, Greenberg et al., 1983).

Het doel van dit onderzoek is het analyseren van positieve ervaringen die LHBTQ+ jongeren meemaken in het dagelijks leven, en welke rol vrienden, familie en school daarbij spelen. Bevindingen van dit onderzoek dragen bij aan een groter bewustzijn over wanneer en wat voor een soort positieve ervaringen de jongeren hebben en bevorderen steun en support aan deze groep.

De centrale vraag van dit onderzoek is: *Wat zijn positieve ervaringen van LHBTQ+ jongeren in interacties met vrienden, met familie en op school?*

Methode

Participanten

In totaal namen $N = 409$ jongeren deel aan de oorspronkelijke steekproef, deelnemers die wel het toestemmingsformulier hebben ingevuld, maar verder geen vragen hebben beantwoord ($n = 16$) zijn uit de data verwijderd. De $n = 393$ participanten die overbleven voor het onderzoek hadden een gemiddelde leeftijd van 18,4 jaar ($SD = 2,6$, min-max = 16-25). De meerderheid van de participanten identificeerde zich als cisgender vrouw (46,3%) of als cisgender man (32,3%) daarnaast waren er participanten die zich identificeerden als transgender (6,4%), non-binair (3,8%), genderqueer (2,0%), genderfluid (1,0%), een andere genderidentiteit (0,8%) of wisten zij hun genderidentiteit nog niet (7,4%). De steekproef was ook divers wat betreft de seksuele oriëntatie: lesbisch/homo (43,7%), biseksueel (29,5%), queer (7,4%), panseksueel (9,9%), heteroseksueel (1,3%), weet niet (5,3%) en een andere minderheid seksuele identiteit (2,8%, bijv. aseksueel, omniseksueel). Van de participanten studeerde bijna de helft (45%) aan het MBO, HBO of aan de universiteit, 31.1% aan het voortgezet onderwijs en de rest genoot geen opleiding. Van de participanten identificeerde 86.5% zich als Nederlander en was dus 13,5% van de steekproef van een andere nationaliteit. Tot slot woonden nog 75.5% van de participanten bij hun ouders.

Procedure

De data is verzameld in 2019 in de maanden oktober, november en december. Datacollectie voor dit onderzoek werd uitsluitend online gedaan, via betaalde advertenties op Facebook en Instagram. Als jongeren op de advertentie klikten, bracht deze hen naar de website van de universiteit waar ze een informatiefolder vonden. Deze website bevatte ook een link naar het toestemmingsformulier en de enquête. Alle enquêtes waren geprogrammeerd in Qualtrics. Dit onderzoek en het protocol werden goedgekeurd door de Ethische Commissie

van de Afdeling Pedagogiek en Onderwijskunde aan de Rijksuniversiteit Groningen, Nederland.

Deelnemers konden op elk moment van de dag beginnen, en in hun eerste enquête beantwoordden ze algemene vragen over demografie, minderheidsstress en geestelijke gezondheid, en voltooiden ze het dagboekgedeelte voor die dag. Gedurende 13 opeenvolgende dagen ontvingen deelnemers een sms'je op hun mobiele telefoon om het dagboek om 17.00 uur in te vullen, met een herinnering om 20.00 uur. Alle respondenten kregen te horen dat ze op deze tijdstippen een melding van het onderzoek zouden ontvangen, en dat het vrijblijvend was of ze hem wilden invullen, en ze het dus ook konden overslaan als ze wilden. Respondenten ontvingen een cadeaubon van 5 euro voor de eerste enquête, en 1,79 euro voor elke voltooide enquête daarna.

Materiaal

Het voorkomen van positieve identiteit-gerelateerde ervaringen werd beoordeeld met één item “Heb je sinds het invullen van de laatste enquête [dag 1: In de afgelopen 24 uur] een positieve ervaring gehad met betrekking tot je seksuele oriëntatie of genderidentiteit?” (ja = 1, nee = 0). Als deelnemers aangaven dat ze die dag een positieve ervaring hadden gehad, werd dit opgevolgd door een open vraag “Kun je deze ervaring beschrijven? Je mag zo uitgebreid zijn als je wilt.”

Analyse

Open vragen werden met behulp van ‘Atlas.ti 24’ gecodeerd. Wegens uitval van 3/5 studenten die onderzoek zouden doen aan de hand van deze data, is er van de totale data 2/3de deel gecodeerd door twee onafhankelijke beoordelaars. Dit betekent dat er voor dit onderzoek 676 antwoorden gecodeerd zijn, 337 per student. De quotaties zijn per beoordelaar apart gecodeerd, deze codes weerspiegelden veel voorkomende en centrale categorieën die naar voren kwamen tijdens het beantwoorden van de open vragen. Vervolgens zijn de beoordelaars

samengekomen om consensus te bereiken over de codes en zo nodig samen te voegen, weg te laten of nieuwe toe te voegen. Een quote kon met meerdere codes tegelijk worden gecodeerd. Voor het onderzoek is gebruik gemaakt van een thematische analyse waarbij zowel de deductieve als de inductieve benadering zijn gebruikt. Later is er geanalyseerd welke onderwerpen frequent samen werden gecodeerd met behulp van *co-occurrence* analyse in 'Atlas.ti 24'. Het coderen is uitgevoerd met oog op de eerdergenoemde aspecten: vrienden, familie en school (zie Figuur 1). Aan de hand van deze drie aspecten wordt er antwoord gegeven op de onderzoeksvraag in de resultaten.

Resultaten

Positieve Ervaringen met Vrienden

In de resultaten komen verschillende belangrijke thema's naar voren in relatie tot positieve ervaringen met vrienden. Hoofdthema's zijn: vriendschap met andere LHBTQ+ jongeren en positieve reacties van vrienden.

Uit de resultaten blijkt dat er op een fijne manier contact is tussen jongeren die in hetzelfde schuitje zitten en elkaar dus begrijpen. De code voor vrienden is 'vriendschap', deze werd dit onderzoek 25 keer gecodeerd samen met de code 'gemeenschap' waaronder vriendschappen met andere LHBTQ+ jongeren valt. Jongeren gaven aan dat ze werden begrepen door deze vrienden en hierdoor makkelijk kunnen praten met hoe zij de wereld zien en tegen welke problemen ze aanlopen. Zo wordt door een 20-jarige participant die homofiel is beschreven: "Ik heb een fijn gesprek gehad met vrienden die ook in de LHBTQ+ gemeenschap zitten over relaties etc." Ook wordt aangegeven dat het fijn is om onzekerheden en zorgen te delen met anderen die hetzelfde doormaken en dat dit een gevoel geeft van er niet alleen voor staan en gezien en gehoord worden. Jongeren geven aan dat het fijn is om met anderen te zijn en zich geaccepteerd te voelen.

Het tweede belangrijke thema dat in de resultaten naar voren komt, is de reactie van vrienden op hun identiteit. Eén belangrijk sub-thema dat hierbij hoort met dezelfde code is ‘uit de kast komen’. Een van de meest beschreven positieve ervaringen van LHBTQ+ jongeren is wanneer vrienden positief en acceptierend zijn over de identiteit van de participanten. Dit gaat samen met de codes ‘positieve reacties’, ‘acceptatie’ en ‘praten over seksuele aard’. Daarnaast wordt het normaliseren van vallen op hetzelfde gender gezien als een positief iets. Een meisje van 16, dat op vrouwen valt, schijft: “Ik leerde een meisje kennen ... we hadden t gewoon over vriendjes enzo en toen begon ze me te koppelen aan meisjes net alsof het de normaalste zaak van de wereld was en ik voelde me echt fijn.”

Positieve Ervaringen met Familie

Zoals eerder genoemd is familie erg belangrijk voor een tiener. Uit de resultaten blijkt dat de code ‘familie’ omvangrijk is en dus alle leden van de familie bijdragen aan de positieve ervaringen van de LHBTQ+ jongeren. Naast het gezin van ouders en broertjes/zusjes ervaren de jongeren leuke en positieve momenten met de bredere familie, bijvoorbeeld bij het uit de kast komen naar de oom en tante of het bespreken van de seksuele oriëntatie met een nicht. Of bijvoorbeeld een oma zorgt voor een positieve ervaring: “Mijn oma vond het leuk dat mijn vriendin en ik nog bij elkaar zijn en ze vind[t] ons erg lief”. Samen met de code familie komen een aantal subthema’s/subcodes, in dit geval werd ‘familie’ vaak samen gecodeerd met: ‘acceptatie’ en ‘uit de kast komen’. Jongeren geven aan dat het heel fijn is als de familie acceptierend is naar hen en hun partner, als deze er ook bij is. Daarnaast geven de participanten aan dat, net als eerdergenoemd bij vrienden, het uit de kast komen en hier een positieve reactie op krijgen erg belangrijk is voor hen en dus ook in relatie met familie vaker wordt beschreven. Een meisje van 17 dat aangeeft biseksueel te zijn schrijft: “Ik heb best lang met mijn vrienden erover gehad die ook deel zijn van de community en ik heb mijn moeder verteld dat ik bi ben. Allebei super positieve en lieve reacties. Vooral fijn omdat ik er zelf nog

een beetje aan moet wennen omdat ik [er] recent pas ben achter gekomen.” Een laatste subthema is ‘netwerk’, opvallend is dat er ook een aantal keer samen met familie wordt beschreven dat er positieve ervaringen zijn met het netwerk van de ouders. Het gaat dan om het hebben van een goede band met vrienden van ouders die ook tot een seksuele minderheid behoren. Een participant schrijft hierover: “Mijn moeder heeft veel homo vrienden en we gingen naar een optreden van een van die vrienden, en de zaal zat helemaal vol. En dan voel ik me soort van trots, dat het niet uitmaakte of [je] lhbt’er bent of niet omdat talent talent blijft.” Dit toont aan dat de positieve ervaringen van LHBTQ+ breder zijn dan in eerste instantie zou worden verwacht.

Positieve Ervaringen op School

School is een omgeving waar jongeren een groot gedeelte van hun tijd doorbrengen en dus ook heel veel verschillende ervaringen hebben. Dit komt naar voren in de resultaten, belangrijke hoofdthema’s zijn: klasgenoten, GSA en de houding van docenten.

Uit de resultaten komt naar voren dat participanten positieve ervaringen deelden met klasgenoten als zij steun betuigden. Een participant die nog niet weet wat haar genderidentiteit of seksuele oriëntatie is, schrijft: “Dit jaar zit ik in een klas met veel mensen die tot de lgbt behoren en veel mensen die het supporte[n]. Ik heb nu een vriendin en dat heb ik aan klasgenoten vertel[d]. En die zijn heel [blij voor mij].” Een ‘normale’ reactie werd ook omschreven als positieve ervaring, een meisje van 17 dat zichzelf identificeert als queer schrijft als antwoord op de vraag wat betreft positieve ervaringen: “ik vertelde dat ik een meisje gedate had en daar werd volledig neutraal op gereageerd”. Een andere participant schrijft: “Een fijne en open sfeer in de klas over geaardheid, geeft een gevoel van acceptatie en inclusiviteit”. Steun betuigen werd beschreven op erg verschillende manieren. Het kon door positief te zijn over homo’s/lesbiennes in het algemeen of bijvoorbeeld door te vragen hoe het gaat met een klasgenoot na een mastectomie.

Naast fijne ervaringen met klasgenoten kwam de GSA (Gender & Sexuality Alliance) heel erg naar voren, een participant van 17 jaar schrijft over de GSA: “Ik zit in het bestuur hiervan en het feit dat de school dit initiatief ondersteunt, maakt dat ik me geaccepteerd voel.” Het bestaan van de GSA op de school geeft LHBTQ+ jongeren het gevoel dat ze worden geaccepteerd door de omgeving en er mogen zijn. Participanten geven aan dat ze positieve ervaringen beleven wanneer ze met de gemeenschap zijn, het hebben van een GSA draagt hieraan bij.

Een ander belangrijk thema dat naar voren komt, is de houding van docenten of andere professionals op school. Duidelijk wordt hoeveel waarde leerlingen hechten aan bijvoorbeeld het uit de kast komen voor de counselor of wanneer ze gevraagd worden om mee te helpen aan Paarse Vrijdag door een docent die zelf ook tot de gemeenschap behoort. De steun van docenten uit zich op veel verschillende manieren en zorgt voor meerdere positieve ervaringen. Zo schrijft een participant die genderqueer is: “[De] docent zei dat als ik een andere naam wou gebruiken dat hij dat wilde gebruiken voor mij”. Een andere participant omschrijft hoe een subtiele opmerking al kan zorgen voor een fijne ervaring: “De lerares vond mijn regenboogring mooi”. Een derde participant schrijft: “Mijn mentor vroeg in een gesprekje opeens of ik moeite had met mijn geaardheid. Ik heb op school nog nooit iets verteld over dat ik bi ben, dus ik was wel geschrokken door de vraag, maar ze was heel lief en ik kon bij haar mijn verhaal kwijt. Ik voel me nu zoveel vrijer”.

Tot slot is de school een plek waar LHBTQ+ jongeren hun nieuwe partner ontmoeten, wat logischerwijs een groot aantal positieve ervaringen meebrengt. Zo is er tijdens de afname van dit onderzoek een participant, homoseksueel, die de onderzoekers meeneemt in zijn liefdesavontuur met een jongen van school. De participant beschrijft over meerdere dagen dat hij aan het chatten is met een jongen van school die hem vraagt om samen naar de film te gaan, hij vindt het leuk maar weet niet wat de seksuele oriëntatie is van de andere jongen en

denkt dat het misschien vriendschappelijk is. Later is er een eerste zoen, zijn er gezellige momenten samen en volgt de vraag van de jongen in kwestie aan de deelnemende jongen: “Hij heeft me vandaag super romantisch gevraagd[d] of ik dat [zijn vriendje] wilde zijn”. Dezelfde participant beschrijft later hoe ze samen worden gevraagd op school om Paarse Vrijdag te organiseren, waar ze heel overtuigend mee instemmen.

Discussie

In dit onderzoek is antwoord gegeven op de vraag: ‘Wat zijn positieve ervaringen van LHBTQ+ jongeren met vrienden, met familie en op school?’. Om deze vraag te kunnen beantwoorden is er gebruik gemaakt van een eerder uitgevoerd kwalitatief onderzoek. Uit de resultaten is gebleken dat er diverse settingen en contacten zijn die toevoegen aan de positieve ervaringen van LHBTQ+ jongeren. Wat betreft de positieve ervaringen met vrienden kwam naar voren dat jongeren veel positieve ervaringen opdoen met andere jongeren die ook deel uitmaken van de LHBTQ+ gemeenschap. Jongeren gaven aan dat ze zich hier begrepen voelen, samen met anderen uit de gemeenschap kunnen ze het hebben over relaties, onzekerheden en acceptatie. Andere positieve ervaringen die jongeren hebben met hun vrienden hangen samen met de acceptatie van vrienden over hun identiteit. Jongeren benoemen het uit de kast komen en daar een accepterende reactie op krijgen als een positieve ervaring. Ook beschrijven LHBTQ+ jongeren momenten waarbij normaal wordt gedaan over hun identiteit als een positieve ervaring. Een tweede aspect waren de positieve ervaringen van de jongeren met hun familie. Uit de resultaten blijkt dat de brede familie invloed heeft op de positieve ervaringen van de jongeren. Opnieuw wordt het uit de kast komen en hier een fijne reactie op krijgen, als fijne ervaring beschreven. Daarnaast geven de jongeren aan dat ze positieve ervaringen opdoen via netwerk van ouders of familie. Wel is het opvallend dat er, wat betreft familie, relatief weinig positieve ervaringen zijn gedeeld door de participanten in vergelijking met vrienden of school. Omdat er minder data geanalyseerd kon worden over dit

onderwerp, is het moeilijker om een duidelijk beeld te geven van positieve ervaringen tussen LHBTQ+ jongeren en hun familie. De positieve ervaringen op school waren erg divers, jongeren spenderen hier veel tijd en delen veel ervaringen met verschillende mensen. De jongeren gaven aan dat zij veel positieve ervaringen hadden met hun klasgenoten, dit kon zijn wanneer ze steun kregen van hen of wanneer ze het gevoel hadden geaccepteerd te worden in de klas. Daarnaast komt er duidelijk naar voren dat deze jongeren veel positieve ervaringen hebben met de GSA op school. Het organiseren van evenementen van de gemeenschap, de veilige omgeving, plek voor advies en de open sfeer maken dat jongeren zich fijn voelen met deze groep. Ook wordt het belang van docenten benadrukt door de jongeren. Positieve ervaringen doen zich voor met docenten die speciaal rekening houden met LHBTQ+ jongeren, zelf tot de gemeenschap behoren of een luisterend oor bieden aan wie dat nodig heeft.

De bevindingen van dit onderzoek sluiten goed aan bij de bestaande literatuur. Eerdergenoemd onderzoek van Higa et al. (2012) over positieve factoren van het welzijn van LHBTQ+ jongeren ondersteunt de gevonden resultaten. Familie is een veilige omgeving waar tieners steun ervaren en het belangrijk is dat ze geaccepteerd worden door hun omgeving. Ook kwam het 'uit de kast komen' vaak voor als een positieve ervaring wat met dit onderzoek overeenstemt. Wel werd het duidelijk dat data verzamelen over positieve ervaringen met familie lastig was, aangezien dit wel één van de belangrijkste omgevingen van een tiener is en hier nog niet veel onderzoek naar is gedaan (Wallace et al. 2024). Daarnaast bevestigden de resultaten de bevindingen wat betreft inclusiviteit op school, wat vaak werd genoemd als positieve ervaring samen met een gevoel van veiligheid en verbonden zijn (Kosciw et al., 2012). Een onderdeel hiervan, GSA's op school, komt overeen met eerder onderzoek naar het belang inclusiviteit en het geaccepteerd voelen (Lee, 2002). Zoals eerder onderzoek van Wallace et al. (2024) beschreef, vinden jongeren het belangrijk om andere mensen van een

seksuele of genderminderheid om zich heen te hebben. Hoewel bekend was dat docenten impact kunnen hebben op de sfeer op school (Linley et al., 2016) is er met deze analyse bijgekomen dat jongeren ook het praten over hun identiteit met docenten bestempelen als een positieve ervaring. Een andere positieve ervaring die werd genoemd was ‘correct gendering’ oftewel het juiste voornaamwoord gebruiken als docent, dit werd zeer gewaardeerd (Mann et al., 2023; Linley et al., 2016). De bevinding dat een neutrale reactie jegens seksuele oriëntatie als positief wordt geïnterpreteerd, is niet in ander onderzoek naar voren gekomen. De bevindingen van dit onderzoek sluiten aan bij voorgaand onderzoek en vergroten daarmee het theoretisch raamwerk.

Er zijn een aantal kanttekeningen waarmee rekening dient te worden gehouden bij dit onderzoek. Ten eerste is, zoals eerder aangegeven, door uitval van 3/5 studenten niet de volledige data geanalyseerd. Hoewel de resultaten aansluiten op de literatuur zou het kunnen dat er bepaalde positieve ervaringen hierdoor niet zijn behandeld. Ten tweede moet er rekening mee worden gehouden dat alle data van het onderzoek is verkregen onder Nederlandse jongeren en dus niet representatief hoeft te zijn voor jongeren in andere landen. Verder is het belangrijk om rekening te houden met het feit dat er in deze studie gebruik wordt gemaakt van het paraplu-begrip ‘LGBTQ+’ terwijl de ervaringen van de verschillende seksuele minderheidsgroepen kunnen verschillen. Bi- en panseksuelen zouden bijvoorbeeld vaker negatieve ervaringen hebben en zich minder verbonden voelen met de LHBTQ+ gemeenschap dan homoseksuelen en lesbiennes (Cense et al., 2021). In een vervolgstudie zou het van toegevoegde waarde kunnen zijn om duidelijk onderscheid te maken tussen de verschillende seksuele minderheden om zo de differentiatie in kaart te brengen. Tot slot, er is eerder aangegeven dat er relatief weinig data kon worden geanalyseerd van positieve ervaringen in de familiekringen. De vraag is of dit aan de tienerleeftijd ligt en heteroseksuele jongeren hetzelfde ervaren of dat dit een gevolg is van de identiteit van de jongeren en de

reactie hierop van hun ouders of andere familieleden. Er wordt aangeraden hier een vervolgonderzoek naar te doen om een volledige beeldvorming te kunnen schetsen.

In het onderzoek komt naar voren dat er nog hiaten zitten in onze kennis, en dat het onderzoek naar positieve ervaringen en bijdragende factoren nog niet compleet is. De bestaande modellen richten zich voornamelijk op de negatieve aspecten van het deel uitmaken van de LHBTQ+ gemeenschap waardoor de focus daar ligt. Het is van belang om de focus te veranderen en voor vervolgstudies een ander, completer, perspectief in te nemen.

Er kan geconcludeerd worden dat er veel verschillende positieve ervaringen worden beleefd door de LHBTQ+ jongeren. Op het gebied van vrienden, van familie en op school zijn er diverse personen en settingen die hierop van invloed zijn. Overkoepelende thema's zijn steun, inclusiviteit en acceptatie. LHBTQ+ jongeren vinden het, zoals iedereen, fijn om zichzelf te kunnen zijn.

Bronnen

- Ancheta, A. J., Bruzzese, J., & Hughes, T. L. (2020). The impact of positive school climate on suicidality and mental health among LGBTQ adolescents: A systematic review. *The Journal of School Nursing/Journal of School Nursing*, 37(2), 75-86. <https://doi.org/10.1177/1059840520970847>
- Bronfenbrenner, U. (1974). Developmental research, public policy, and the ecology of childhood. *Child development*, 45(1), 1. <https://doi.org/10.2307/1127743>
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development: experiments by nature and design*. <http://ci.nii.ac.jp/ncid/BA0129742X>
- Cense, M., Joemmanbaks, M. Sc., Rutgers, Van Bergen, D., Rijksuniversiteit Groningen, Baams, L., De Graaf, H., Rutgers, Maliepaard, E., Bos, H., De Wit, J., Jonas, K., Den Daas, C., & University of Aberdeen. (z.d.). Ik was altijd al niet standaard. Beleving van bi+. In *Ik was altijd al niet standaard. Beleving van bi+*. https://www.eumonitor.nl/9353000/1/j4nvgs5kjg27kof_j9tvgajcovz8izf_j9vvik7m1c3gyxp/vm4jqbaoxoxu/f=/blg1099723.pdf
- Christie, C. (2020). What is hidden can still hurt: concealable stigma, psychological well-being, and social support among LGB college students. *Sexuality research & social policy/sexuality research and social policy*, 18(3), 693–701. <https://doi.org/10.1007/s13178-020-00492-4>
- Chung, G. H., Flook, L., & Fuligni, A. J. (2009). Daily family conflict and emotional distress among adolescents from Latin American, Asian, and European backgrounds. *Developmental psychology*, 45, 1406-1415. doi:10.1037/a0014163
- Davis, B., Stafford, M. B. R., & Pullig, C. (2014). How gay–straight alliance groups mitigate the relationship between gay-bias victimization and adolescent suicide

- attempts. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 53(12), 1271-1278.e1. <https://doi.org/10.1016/j.jaac.2014.09.010>
- De Lange, J., Baams, L., Van Bergen, D. D., Bos, H. M. W., & Bosker, R. J. (2022). Minority stress and suicidal ideation and suicide attempts among LGBT adolescents and young adults: A meta-analysis. *LGBT health*, 9(4), 222–237. <https://doi.org/10.1089/lgbt.2021.0106>
- De Lange, J., Van Bergen, D. D., Baams, L., Timmerman, M. C., & Bos, H. M. W. (2021). Experiences and needs of sexual and gender minority young adults with a history of suicidal ideation regarding formal and informal mental healthcare. *Sexuality research & social policy*, 19(4), 1829–1841. <https://doi.org/10.1007/s13178-021-00657-9>
- Day, J. K., Ioverno, S., & Russell, S. T. (2019). Safe and supportive schools for LGBT youth: Addressing educational inequities through inclusive policies and practices. *Journal of school psychology*, 74, 29–43. <https://doi.org/10.1016/j.jsp.2019.05.007>
- Frost, D. M., & Meyer, I. H. (2012). Measuring community connectedness among diverse sexual minority populations. *The journal of sex research*, 49(1), 36–49. <https://doi.org/10.1080/00224499.2011.565427>
- Greenberg, M. T., Siegel, J. M., & Leitch, C. J. (1983). The nature and importance of attachment relationships to parents and peers during adolescence. *Journal of youth and adolescence*, 12(5), 373–386.
- Griffin, P., Lee, C., Waugh, J., & Beyer, C. (2004). Describing roles that gay–straight alliances play in schools: From individual support to social change. *Journal of Gay and Lesbian Issues in Education*, 1, 7–22. https://doi.org/10.1300/J367v01n03_03
- Hatzenbuehler, M. L., Pachankis, J. E., & Wolff, J. (2012). Religious climate and health risk behaviors in sexual minority youths: A population-based study. *American journal of public health*, 102(4), 657–663. <https://doi.org/10.2105/ajph.2011.300517>

- Higa, D. H., Hoppe, M. J., Lindhorst, T., Mincer, S. L., Beadnell, B., Morrison, D. M., Wells, E. A., Todd, A., & Mountz, S. (2012). Negative and positive factors associated with the well-being of lesbian, gay, bisexual, transgender, queer, and questioning (LGBTQ) youth. *Youth & society*, *46*(5), 663–687. <https://doi.org/10.1177/0044118x12449630>
- Kiekens, W. (2022). Sexual and gender minority youth’s mental health and substance use: disparities, mechanisms, and protective factors. [Thesis fully internal (DIV), University of Groningen]. University of Groningen. <https://doi.org/10.33612/diss.230804866>
- Kiekens, W. J., Kaufman, T. M. L., Baams, L., De Lange, J., De Looze, M., Stevens, G. W. J. M., & Bos, H. (2024). A latent profile analysis of social support, online contacts, and preference for online communication among same- and both-sex attracted and other-sex attracted adolescents. *The Journal of Sex Research*, 1–10. <https://doi.org/10.1080/00224499.2024.2319245>
- Kosciw, J. G., Greytak, E. A., Bartkiewicz, M. J., Boesen, M. J., & Palmer, N. A. (2012). The 2011 national school climate survey: The experiences of lesbian, gay, bisexual and transgender youth in our nation’s schools. *GLSEN*. <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED535177.pdf>
- Lee, C. (2002). The impact of belonging to a high school gay/straight alliance. *The High School Journal*, *85*(3), 13–26. <https://doi.org/10.1353/hsj.2002.0005>
- Linley, J. L., Nguyen, D. J., Brazelton, G. B., Becker, B. K., Renn, K. A., & Woodford, M. R. (2016). Faculty as sources of support for LGBTQ college students. *College teaching*, *64*(2), 55–63. <https://doi.org/10.1080/87567555.2015.1078275>
- Luk, J. W., Goldstein, R. B., Yu, J., Haynie, D. L., & Gilman, S. E. (2021). Sexual minority status and age of onset of adolescent suicide ideation and behavior. *Pediatrics*, *148*(4). <https://doi.org/10.1542/peds.2020-034900>

- Mann, T., Jones, T., Van Bergen, P., & Burns, E. (2023). Thriving not surviving: LGBTQ+ students', staff, and parents' experiences of schools as sites of euphoria. *Sexuality research & social policy*, 21(1), 44–61. <https://doi.org/10.1007/s13178-023-00839-7>
- McConnell, E. A., Birkett, M. A., & Mustanski, B. (2015). Typologies of social support and associations with mental health outcomes among LGBT youth. *LGBT health*, 2(1), 55–61. <https://doi.org/10.1089/lgbt.2014.0051>
- McConnell, E. A., Birkett, M. A., & Mustanski, B. (2016). Families matter: Social support and mental health trajectories among lesbian, gay, bisexual, and transgender youth. *Journal of Adolescent Health*, 59(6), 674–680. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2016.07.026>
- Meyer, I. H. (2003). Prejudice, social stress, and mental health in lesbian, gay, and bisexual populations: Conceptual issues and research evidence. *Psychological bulletin*, 129(5), 674–697. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.129.5.674>
- Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. (2021, 13 december). *Welzijn LHB-jongeren blijft ondanks lichte verbetering achter op dat van heterojongeren*. Nieuwsbericht | Sociaal en Cultureel Planbureau. <https://www.scp.nl/actueel/nieuws/2021/12/10/welzijn-lhb-jongeren-blijft-achter-op-dat-van-heterojongeren>
- Myers, W., Turanovic, J. J., Lloyd, K. M., & Pratt, T. C. (2020). The victimization of LGBTQ students at school: A meta-analysis. *Journal of school violence*, 19(4), 421–432. <https://doi.org/10.1080/15388220.2020.1725530>
- Poteat, V. P., Calzo, J. P., & Yoshikawa, H. (2016). Promoting youth agency through dimensions of gay–straight alliance involvement and conditions that maximize associations. *Journal of Youth and Adolescence*, 45(7), 1438–1451. <https://doi.org/10.1007/s10964-016-0421-6>

Puber | *Vriendschap: vrienden steeds belangrijker* | Nederlands Jeugdinstituut.

(z.d.). <https://www.nji.nl/ontwikkeling/vriendschappen-en-leeftijdsgenoten#:~:text=Vriendschappen%20helpen%20jongeren%20ook%20in,zich%20beter%20in%20elkaar%20inleven>

Rivas-Koehl, M., Valido, A., Espelage, D. L., Robinson, L. E., Hong, J. S., Kuehl, T., Mintz, S., & Wyman, P. A. (2022). Understanding protective factors for suicidality and depression among U.S. sexual and gender minority adolescents: Implications for school psychologists. *School psychology review*, **51**(3), 290–303. <https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.1080/2372966X.2021.1881411>

Rucco, D., Toffoli, G., Anzani, A., & Prunas, A. (2023). A networked model of ecological systems theory to discuss concerns in Italian bisexual+ and transgender people after the block of the “Zan Bill” by senate. *Sexuality research & social policy*, *21*(1), 313–338. <https://doi.org/10.1007/s13178-023-00906-z>

Ryan, C., Russell, S. T., Huebner, D. M., Díaz, R. M., & Sánchez, J. (2010). Family acceptance in adolescence and the health of LGBT young adults. *Journal of child and adolescent psychiatric nursing*, *23*(4), 205–213. <https://doi.org/10.1111/j.1744-6171.2010.00246.x>

Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American psychologist*, *55*(1), 68–78. <https://doi.org/10.1037/0003-066x.55.1.68>

Silva, K., Ford, C. A., and Miller, V. A. (2020). Daily parent-teen conflict and parent and adolescent well-being: The moderating role of daily and person-level warmth. *Journal of Youth and Adolescence*. doi:10.1007/s10964-020-01251-9.

Simon, K. A., Wang, Y., & Farr, R. H. (2024). Stigma and lesbian, gay, bisexual, transgender, and queer (and additional identities) (LGBTQ+) parent socialization self-efficacy:

- Mediating roles of identity and community. *Journal of family Psychology*. <https://doi.org/10.1037/fam0001203>
- Solazzo, A., Brown, T. N., & Gorman, B. K. (2018). State-level climate, anti-discrimination law, and sexual minority health status: An ecological study. *Social science & medicine*, *196*, 158–165. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2017.11.033>
- Taliaferro, L. A., & Muehlenkamp, J. J. (2017). Nonsuicidal self-injury and suicidality among sexual minority youth: Risk factors and protective connectedness Factors. *Academic pediatrics*, *17*(7), 715–722. <https://doi.org/10.1016/j.acap.2016.11.002>
- Wallace, E., O'Neill, S., & Lagdon, S. (2024). Risk and protective factors for suicidality among lesbian, gay, bisexual, transgender, and queer (LGBTQ+) young people, from countries with a high global acceptance index (GAI), within the context of the socio-ecological model: A scoping review. *Journal Of Adolescence*. <https://doi.org/10.1002/jad.12308>
- Wittgens, C., Fischer, M. M., Buspavanich, P., Theobald, S., Schweizer, K., & Trautmann, S. (2022). Mental health in people with minority sexual orientations: A meta-analysis of population-based studies. *Acta psychiatrica scandinavica*, *145*(4), 357-372.

Figuur 1*Theoretisch raamwerk*